

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

Мономаренко

202

Психологічна діагностика дітей дошкільного віку

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

Укладач Губа Н.О. канд. психол. н., доцент каф. психології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри дошкільної та
початкової освіти

Протокол № 8 від "14" листопада 2020 р.
Завідувач кафедри дошкільної та початкової
освіти

Л.О. Сущенко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 5 від "24" листопада 2020 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

(підпис)

Козич І.В.

(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

О.В. Лемченко

(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		6 -й	-й
Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта	Змістових модулів – 4	Лекції	
		24 год.	год.
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	12 год.	год.
		Самостійна робота	
		54 год.	год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення студентів з основними поняттями психодіагностики, формування вмінь та навичок роботи з основними психодіагностичними методами.

Завдання:

1) ознайомити студентів з основними теоретичними положеннями курсу, розглянути сучасні шляхи розвитку психодіагностики та актуальність цієї дисципліни в процесі професійного навчання;

2) ознайомити студентів з різноманіттям сучасних методів та методик психодіагностики особистості, розглянути основні переваги та обмеження в їх використанні;

3) формування у студентів умінь та навичок проведення психодіагностичного дослідження в різних сферах людської діяльності, аналіз головних етичних принципів проведення психодіагностичного дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Результати навчання: ПР-02 Знати соціально-культурні передумови дошкільної освіти (психолого-педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби); знаходити типові ознаки і специфіку процесів виховання, навчання, освіти і розвитку дітей у ранньому і дошкільному віці ПР-07 Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання у розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку. ПР-34 Володіти вмінням вибудовувати алгоритм ефективної професійної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу та планувати стратегію розвитку колективу. ПР-50 Брати на себе відповідальність щодо впровадження в практичну діяльність здобутого нового теоретичного і методичного матеріалу. Ініціювати організацію і проведення нових форм методичної роботи з дітьми, батьками, колегами. Сприяти підвищенню їхнього загальноосвітнього та педагогічного рівня, готовності до набуття освіти впродовж життя. Компетентності: КС-4 Здатність до розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі). КС-9 Здатність до розуміння природи і психологічних закономірностей розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей	Методи навчання: - лекційні методи (лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, тощо); - діалогічні методи (інтерактивні заняття, навчальні дискусії, інтелектуальні розминки, «мозковий штурм», заняття з елементами тренінгу та ін.); - проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, метод кейсів, обговорення, пошук); - дослідницькі методи (проведення досліджень теоретичного та емпіричного характеру); Контрольні заходи: - тестування; - усні та письмові опитування; - перевірка письмових робіт студентів (есе, довідки, порівняльні характеристики, реферати, тощо); - перевірка доповідей/презентацій, що розкривають певні питання; - перевірка творчих робіт.

раннього і дошкільного віку.

КС-14 Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку з урахуванням особливостей компетентнісного, діяльнісного, інтегративного підходу та застосуванням ігрових методів в організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Міждисциплінарні зв'язки.

Проблематика курсу «Психологічна діагностика дітей дошкільного віку» пов'язана з курсами «Педагогічна психологія», «Дитяча психологія», «Загальна психологія», «Виховання та навчання дітей дошкільного віку в різновікових групах».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Вступ до психодіагностики

Психодіагностика як наука і як практична діяльність. Історія психодіагностики. Класифікація психодіагностичних методик та процедур діяльності вихователя дошкільного закладу. Стандартизовані методи психодіагностики діяльності вихователя дошкільного закладу.

Змістовий модуль 2.

Наукові основи організації дослідження

Психодіагностика рис особистості дитини дошкільного віку. Психодіагностика здібностей та інтелекту дітей дошкільного віку. Стандартизовані самозвіти.

Змістовий модуль 3.

Психодіагностика професійної діяльності

Проективні методи дослідження в роботі з дітьми дошкільного віку. Психологічна оцінка професійного спрямування особистості вихователя дошкільного закладу. Діагностика професійного спрямування вихователя дошкільного закладу.

Змістовий модуль 4

Психодіагностика спілкування, групових та сімейних відносин

Соціально-психологічна діагностика особистості та групи дітей дошкільного віку. Діагностика міжособистісних відносин та особливостей спілкування дітей дошкільного віку. Діагностика сімейних, подружніх та батьківсько-дитячих відносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усь ого год ин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	12	8		4		3		10	10	20
2	15	10	6		4		5		10	10	20
3	15	8	6		2		7		10	10	20
4	15	6	4		2		9				
Усього за змістові модулі	60	30	24		12		24		30	30	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						54				40
Загалом	90								100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1.	Тема 1. Психодіагностика як наука і як практична діяльність Тема 2. Історія психодіагностики Тема 3. Класифікація психодіагностичних методик та процедур діяльності вихователя дошкільного закладу Тема 4. Стандартизовані методи психодіагностики діяльності вихователя дошкільного закладу	8	
2.	Тема 5. Психодіагностика рис особистості дитини дошкільного віку Тема 6. Психодіагностика здібностей та інтелекту дітей дошкільного віку Тема 7. Стандартизовані самозвіти	6	
3.	Тема 8. Проективні методи дослідження в роботі з дітьми дошкільного віку Тема 9. Розробити власну модель оцінки професійного спрямування особистості вихователя дошкільного закладу Тема 10. Діагностика професійного спрямування вихователя дошкільного закладу	6	
4.	Тема 11. Соціально-психологічна діагностика особистості та групи дітей дошкільного віку Тема 12. Діагностика міжособистісних відносин та особливостей спілкування дітей дошкільного віку	4	
Разом		24	...

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1.	Тема 1. Психодіагностика як наука Тема 2. Класифікація психодіагностичних методик та процедур діяльності вихователя дошкільного закладу	4	
2.	Тема 3. Психодіагностика рис особистості дитини дошкільного віку Тема 4. Стандартизовані самозвіти	4	
3.	Тема 5. Розробити власну модель оцінки професійного спрямування особистості вихователя дошкільного закладу	2	
4	Тема 6. Соціально-психологічна діагностика особистості та групи дітей дошкільного віку	2	
Разом		12	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1. Вступ до психодіагностики	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Психодіагностика як наукова дисципліна, основні завдання психодіагностики Психодіагностичний метод та діагностичні підходи Поняття «психологічного діагнозу» Етичні принципи психодіагностики Галузі практичного застосування психодіагностики. Поняття метода та методики Класифікація методів психології за різними основам. Характеристика основних методів психодіагностики Тести. Опитувальники. Проективні методики.	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5
	Практичне завдання – 1. Діаграма-схема психодіагностики в системи наук 2. Провести аналіз запропонованих методик психодіагностики виділити основні переваги та недоліки	Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 4-5 тис. знаків з пробілами Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle . Обов'язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11976	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - якість виконання навчального завдання (1 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3			15
2. Наукові основи організації дослідження	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Аналіз поняття «риса особистості». Типи рис особистості. Особливості діагностики різних типів рис особистості. Підходи до визначення «інтелекту»	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	5

		Тести для виміру інтелекту та здібностей. їх види Структура інтелекту. Залежність результатів дослідження від основних індивідуально-особистісних характеристик. Види стандартизованих самозвітів, основні переваги та недоліки Використання. Способи конструювання опитувальників. Фактори, що впливають на отримання артефактів під час дослідження. Основні методи контролю отримання достовірних результатів.		
	Практичне завдання – 1. Розробити презентацію на тему «Індивідуальні риси особистості» 2. Дати порівняльну характеристику 3 різним тестам інтелекту	Вимоги до виконання та оформлення: завдання має бути виконане у табличному вигляді, у робочому зошиті.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - якість порівняння (2 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	10
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3			20
3. Психодіагностика професійної діяльності	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Історія виникнення, основні витoki Базове поняття «проекція», основна його суть Основні види проєктивних методик Основні переваги та обмеження при використанні проєктивних методик Особливості аналізу проєктивних методик, вплив на результати кваліфікації дослідника. Поняття про професійно важливі якості особистості Структура і діагностика професійно важливих якостей Оцінка відповідності психологічних особливостей людини, професії та посади Підбір працівників у відповідності з посадовими обов'язками, з урахуванням їх особистісних якостей.	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал	5

	Практичне завдання – 1. Розгорнутий аналіз проєктивних методик 2. Розробити власну модель оцінки професійного спрямування особистості	Вимоги до виконання та оформлення завдання №2: Передбачається виконання або у вільному стилі (вручну або за допомогою комп'ютерної техніки)	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - якість виконання (2 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	10
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	3			15
4. Психодіагностика спілкування, групових та сімейних відносин	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Соціально-психологічна діагностика особистості та групи дітей дошкільного віку. Діагностика міжособистісних відносин та особливостей спілкування дітей дошкільного віку	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	5
	Практичне завдання – скласти перелік типових скарг у взаємовідносинах подружжя, сім'ї та в батьківсько-дитячих відносинах	Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 6 тис. знаків з пробілами. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle . Обов'язково – посилання на використані джерела https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11976	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - виділення головного, суттєвого при розкритті теми з висловленням особистого ставлення до проблеми (2 б.) - творчий підхід у виконанні (1 б.).	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	3			15
Усього за змістові	12			60

модулі контр. заходів				
-----------------------------	--	--	--	--

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання - тестування	Питання для підготовки: Психодіагностика як наукова дисципліна, основні завдання психодіагностики Психодіагностичний метод та діагностичні підходи Поняття «психологічного діагнозу» Етичні принципи психодіагностики Галузі практичного застосування психодіагностики. Поняття метода та методики Класифікація методів психології за різними основам. Характеристика основних методів психодіагностики Тести. Опитувальники. Проективні методики. Аналіз «поняття риса особистості» Типи рис особистості Особливості діагностики різних типів рис особистості. Підходи до визначення «інтелекту» Тести для виміру інтелекту та здібностей, їх види Структура інтелекту Залежність результатів дослідження від основних індивідуально-особистісних характеристик. Види стандартизованих самозвітів, основні переваги та недоліки використання Способи конструювання опитувальників Фактори, що впливають на отримання артефактів під час дослідження Основні методи контролю отримання достовірних результатів. Історія виникнення. основні витoki Базове поняття «проекція», основна його суть Основні види проективних методик Основні переваги та обмеження при використанні проективних методик Особливості аналізу проективних методик. вплив на результати кваліфікації дослідника. Поняття про професійно важливі якості особистості Структура і діагностика професійно важливих якостей Оцінка відповідності психологічних особливостей людини, професії та посади Підбір працівників у відповідності з посадовими обов'язками, з урахуванням їх	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	20

	Практичне завдання – надіслати індивідуальні завдання	особистісних якостей. Практичне завдання виконується під час проведення екзамену. <u>Завдання 1.</u> Дослідження, що дублює реальний світ Мета: провести дослідження, що дублює реальний світ <u>Завдання 2.</u> Особистість та її формування: феномени формування особистості Мета: визначити рівень сформованості феноменів у дитини. <u>Завдання 3.</u> Дослідження властивостей уваги Мета: дослідити основні властивості уваги. <u>Завдання 4.</u> Дослідження властивостей пам'яті Мета: дослідити ефективність стратегій запам'ятовування. <u>Завдання 5.</u> Використання вербально-комунікативних методів у психологічному дослідженні. Мета: навчитися розробляти анкети та інтерв'ю, які можуть бути використані у дослідженні певної проблеми.	Максимальна кількість балів (по 5 за кожне завдання) нараховується за такими критеріями: - правильне написання (2 б.); - надання повного висвітлення тем (2 б.); - зазначення ресурсу, (1 б.);	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Атемасова О.А. Практична психологія..Харків: Ранок, 2011. 160с.
2. Детский практический психолог: учеб. пособие / под.ред. О.А. Шаграевой. Москва: Академия, 2001. 256с.
3. Семаго Н.Я. Теория и практика оценки психического развития ребенка / Н.Я. Семаго, М.М. Семаго. Санкт-Петербург: Речь, 2005. 384с.
4. Руководство практического психолога: Психическое здоровье детей и подростков в контексте психологической службы / под ред. И.В. Дубровиной. Москва: Академия, 1997. 176с.
5. Терлецька Л.Г.Основи психодіагностики / под.ред. Л.Г. Телецька. Київ: Главник. 2006. 144с.
6. Шипицина Л.М. Комплексное сопровождение детей дошкольного возраста / под. ред. Л.М. Шипициной. Санкт-Петербург: Речь, 2003. 240с.

Додаткова:

1. Абульханова-Славская К.А. Личностные типы мышления./ В кн.: Когнитивная психология. Москва: Наука, 1986. С. 154-178
2. Акимов М.К. Анализ результатов диагностических методик, ориентированных на норматив. ВП №. 5.1985. С.145-151
3. Артемьева Е. Ю., Мартынов Е. М. Вероятностные методы в психологии. Москва. 1975. С 137-140.
4. Багдин К. В. Проблема порогов чувствительности и психофизические методы. Москва: Наука, 1976
5. Багдин К.В., Индлин Ю. А. Начала субъективной психологии: в 2 ч. Москва: ЧПРАН, 1993
6. Березин Ф.Б., Мирошников М.П., Рожанец Р.В. Методика многостороннего исследования личности в клинической медицине и психогигиене. Москва: Медицина, 1976. С..39-110.
7. Блонский П.П. О связи между IQ школьников и возрастом матери, номером ее беременности, а также трудностью родов// Педология и школа. 1929. В2. С. 86-90
8. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. Москва, 1968
9. Бороздина Л.В. Исследование уровня притязаний. Москва: Изд-во МГУ, 1986.
10. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности. Киев, 1989
11. Венецкий И.Г., Венецкая В. И. Основные математико-статистические понятия и формулы в эконом. анализе. Москва, 1979
12. Вудворте Р., Шлосберг Г. Психофизика. Методы шкалирования //Проблемы и методы психофизики //под ред Асмолова А. Г., Михайловской М. Б.,. Москва: МГУ, 1974
13. Гильяшева И.Н. Вопросники как метод исследования личности/ в кн. «Методы психодиагностики и коррекции в клинике». Калининград, 1983. С. 62-81
14. Гласс Дж., Стенли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии. Москва, 1976.
15. Горбачева Е.М. Опыт конструирования диагностического.критериально – ориентированного теста//*Вопросы психологии.* №.5. 1985. С.133-139
16. Гуревич К.А., Акимов М.К.,Козлова В.Т. Статистическая норма или психология нормативов // *Вопросы психологии.* т. 3., 1986. С.136-142
17. Гурова Л.Л. Когнитивно-личностные характеристики творческого мышления в структуре общей одаренности.// *Вопросы психологии.* 1991. №6. С. 14-20
18. Гусев Н. Н. , Измайллов Ч. А. , Михалевская М.Б. Изменение в психологии. . Москва: Смысл, 1997
19. Данилин К.Е. «Аутосоциометрическая методика/ Социально- психологический климат коллектива. Москва,1981
20. Джеральд Ф. А Психофизика сенсорной функции Иберла Факторный анализ. Москва: Статистика, 1980
21. Джеральд Ф. А. Сенсорные шкалы //Хрестоматия по ощущению и восприятию/ Под ред Гиппенрейтер Ю. Б. , Михайловской М. Б. Москва: МГУ, 1975
22. Забродин Ю.М., Похилько В.И. Статистические и семантические проблемы конструирования и адаптации многофакторных межличностных тест-опросников// *Вопросы психологии* т. 6. 1987.С. 79-89

23. Ильин Е.П. Стиль деятельности: новые подходы и аспекты// *Вопросы психологии*. 1988. №6. С. 85-98.
24. Кабанов М.М., Личко А.Е., Смирнов В.М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. Москва, 1983. 312 с.
25. Кепалайте А. Знак эмоциональности и особенности интеллекта// *Психологічний журнал*. 1982. Т. 2. С. 120-126:

Інформаційні джерела:

1. Немов Р.С. Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. 4-е изд. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. Кн. 3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. 640 с. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/nemov3/index.php
3. Збірка тестів з психології URL: <http://psyberia.ru/work/diagnost>
4. Збірка тестів з психології URL: <http://psynet.narod.ru/tests/common.htm>
5. Збірка книг з психодіагностики URL: http://www.koob.ru/psychodiagnostic_systems/